

УДК 338.439.5 (477.7)

УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДСИСТЕМОГО РІВНЯ ІНФРАСТРУКТУРИ АГРАРНОГО РИНКУ ПІВДЕННОГО РЕГІОНУ

Л.О.Потравка, аспірант

Херсонський державний аграрний університет

У статті запропоновано систему заходів розвитку інфраструктури аграрного ринку. Розкрито специфічний характер системного функціонування інфраструктури південного регіону. Визначено можливі шляхи удосконалення окремих інфраструктурних елементів.

В статье предложена система мероприятий по развитию инфраструктуры аграрного рынка. Раскрыт специфический характер системного функционирования инфраструктуры Южного региона. Определены возможные пути усовершенствования отдельных инфраструктурных элементов.

Запропонована стаття присвячена обґрунтуванню системного підходу щодо забезпечення ефективного функціонування інфраструктури аграрного ринку, як регуляторного механізму ринкової економіки. Проведені нами дослідження інфраструктури аграрного ринку показали, що реально існуюча інфраструктура Південного регіону потребує, насамперед, удосконалення підсистемного рівня. Це передбачає підвищення організаційного рівня маркетингових, кредитно-фінансових, інформаційно-консультаційних і агросервісних структур, які забезпечують системність формування аграрного ринку. Проблемами інфраструктурного забезпечення аграрного ринку займаються такі вчені, як П.Березівський, П.Гайдуцький, В.Гончаренко, М.Дем'яненко, В.Зіновчук, Ю.Коваленко, Л.Климюк, М.Кропивко, О.Крисальний, М.Лобанов, М.Малік, Л.Мармуль, Л.Молдаван, П.Саблук, А.Стельмашук, Г.Черевко, О.Шпичак та ін.

Низька ефективність аграрного виробництва пов'язана з тим, що в даний час новостворені господарства зіткнулися з проблемою функціонування в ринковому середовищі через відсутність належного інформаційно-консультаційного забезпечення. На основі використання зарубіжного і відчизняного досвіду в областях України

були створені обласні і районні маркетингові служби. Але проведення анкетування сільськогосподарських товаровиробників Миколаївської та Херсонської областей показало, що фактична ефективність цих служб залишається на низькому рівні. Постійний зв'язок із службами мають великі господарства, тому інформаційне забезпечення господарств з незначними обсягами виробництва залишається недостатнім.

На нашу думку, інформаційне забезпечення аграрної сфери економіки повинно стати новою формою підприємницької діяльності і функціонувати з метою отримання прибутку за надання інформації. Прикладом успішної роботи запропонованої форми інформаційного забезпечення є торгівельно-консультаційний центр “Агро-Центр” в м. Миколаєві. Ініціаторами його створення виступили ТОВ “Південьагрохім” і миколаївське представництво фірми “Агро-Аналіз”. ТОВ “Південьагрохім” реалізує товаровиробникам високоякісні засоби захисту рослин, добрива, насіння. Підприємство “Агро-Аналіз” є єдиним на Півдні України підприємством, що розвиває лабораторію комплексних агрономічних досліджень. Багаторічний досвід роботи і потужна матеріальна база дозволяють проводити фітопатологічні, ентомологічні, гельмінтодослідження, листову діагностику, агрохімічний аналіз ґрунту. Торгівельно-консультаційний центр “Агро-Центр” надає своїм клієнтам інформацію про рівень цін на сільськогосподарську продукцію на внутрішньому і зовнішньому ринках, допомагає налагодити контакти із посередницькими фірмами. Перспективним у розширенні сфери своєї діяльності можна вважати надання інформації про можливі джерела кредитного забезпечення: перелік банків, які займаються кредитуванням, їх ставки, умови і строки; кредитні спілки для особистих підсібних господарств і їх умови.

На сьогодні основною проблемою функціонування фінансово-кредитної інфраструктури аграрного ринку є те, що існуючі її елементи не можуть цілком задовільнити потреби сільськогосподарських підприємств в кредитних ресурсах. Як свідчить досвід багатьох країн, кредитування малих та середніх підприємств на селі

ефективно здійснюється кооперативами.

В Україні ринок кооперативного кредитування, представлений кредитними спілками, досягнув вагомих результатів та набув певного рівня розвитку. Однак, він ще не став потужним джерелом кредитування населення, фермерських господарств і суб'єктів малого підприємництва. Функціонування системи кредитної кооперації повинно ґрунтуватися на засадах самопомоги, демократії, рівності. Діяльність установ системи кредитної кооперації має бути спрямована на захист інтересів своїх членів, а також базуватися на фундаментальних принципах міжнародного кооперативного руху, схвалених Міжнародним кооперативним Альянсом.

На сьогодні актуальними залишаються проблеми ефективної реалізації продукції. Велика кількість дослідників вважає необхідним вирішити їх шляхом розвитку біржової торгівлі. На даному етапі найбільша кількість біржових угод укладається на біржах в центральній і південній частині країни. Оскільки стандартні біржові контракти передбачають наявність значних обсягів продукції та місця доставок в портах, в районі кордонів або великих міст, то розвиток біржової торгівлі є перспективним саме в Південному регіоні. Але однією із головних перешкод на шляху становлення біржової торгівлі зерном є недовіра до біржи, як до інституту гарантій і надійності виконання угод. Тому особливо важливе значення у розвитку біржової торгівлі країни має елеваторне господарство України, що належить до агросервісної складової інфраструктури аграрного ринку. А гарантією наявності продукції можна вважати систему складських свідоцтв.

В результаті проведеного нами дослідження біржового ринку України було визначено, що обсяги біржової торгівлі мають поступову тенденцію до збільшення, тому логічним продовженням цього повино стати створення ф'ючерсного ринку. В даний час уповільнений розвиток ф'ючерсного ринку пов'язаний із складними умовами становлення ринкової економіки України, відсутністю кваліфікованих кадрів, спроможних організувати біржову діяльність та ін.

Ф'ючерсні ринки є ефективним інструментом для всіх учасників ринку, який підвищує прозорість і надає цінову інформацію. В усьому світі інформацією ф'ючерсних ринків користуються товаровиробники, переробні компанії в домовленостях із трейдерами та фермерами стосовно ціни продукції, а банки можуть скласти прогнозований рівень кредитоспроможності сільськогосподарських підприємств.

Рис. 1. Основні напрями і перспективи формування ф'ючерсного ринку
Джерело: власні дослідження.

Нами були визначені реально існуючі передумови формування ф'ючерсного ринку України (рис.1), а також розроблено

систему необхідних заходів по його створенню і спрогнозовано результат вжитих заходів. Останнім часом значна частина фахівців ставить під сумнів необхідність створення в Україні власних ф'ючерсних ринків. Але незаперечним є той факт, що Причорноморський регіон стає основним рушієм міжнародної торгівлі зерном. З огляду на це, перспективи розвитку ф'ючерсних ринків в Україні з урахуванням умов торгівлі в Причорноморському регіоні потребують ретельного вивчення протягом найближчих років.

Удосконалення підсистемного рівня інфраструктури аграрного ринку Південного регіону повинно складатися з формування нових і розвитку існуючих елементів маркетингової, фінансово-кредитної, інформаційно-консультаційної, агросервісної підсистем. Опираючись на проведені дослідження, нами було визначено, що розвиток біржової торгівлі необхідно стимулювати саме в Південному регіоні. Для ефективного розвитку біржового ринку нами було запропоновано удосконалення системи складських свідоцтв, налагодження роботи експертної системи і елеваторного господарства. Регіональні дослідження інфраструктури аграрного ринку Південного регіону надали можливість простежити системний зв'язок маркетингової і агросервісної інфраструктур, а також залежність ефективності їх функціонування від фінансово-кредитного і інформаційно-консультаційного забезпечення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондар О. С. Економічні умови функціонування регіонального аграрного ринку // Економіка АПК. – 2003. – № 8. – С. 133-137.
2. Белявцев М.І., Шестепалова Л.В. Інфраструктура товарного ринку. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 416с.
3. Лазнюк І. Зерновий ринок заживе за новими правилами // Пропозиція. – 2006. – №12. – С.52-53.
4. Черевко Г., Горбонос Ф. Теоретичні аспекти економічних взаємовідносин як основи кооперації в аграрному секторі // Економіка України. – 2004. -№8. – С.63-71.